

ประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง เพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้านรายวิชาปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชน : กรณีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

The Effectiveness of Self-Directing Learning for Holistic Practice in Community Nursing Practicumm Subject : Case Study from Nursing Faculty, Huachiewchalearmprakiet University

กมลทิพย์ ขลังธรรมเนียม^{1*}, วณิดา ดุรงค์ฤทธิชัย², หทัยชนก บัวเจริญ³

¹อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

²รองศาสตราจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*Email : noinoi91@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัดซ้ำนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้านรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนต่อการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน กลุ่มทดลอง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 78 ราย กลุ่มควบคุม คือ นักศึกษาชั้นปีเดียวกัน 113 ราย เครื่องมือวิจัยเป็นแผนการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง และแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ และความเชื่อมั่น α -coefficient ทั้งฉบับเท่ากับ 0.954 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทีและ paired t-test

ผลวิจัยพบว่า หลังจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง พบว่า ค่าเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ของกลุ่มควบคุม ($\bar{x}$ 8.41, S.D. 0.763) สูงกว่ากลุ่มทดลอง ($\bar{x}$ 7.96, S.D. 1.145) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 การรับรู้ความสามารถและการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติของกลุ่มควบคุม ($\bar{x}$ 4.16, S.D. 0.414, $\bar{x}$ 4.23, S.D. 0.436) สูงกว่ากลุ่มทดลอง ($\bar{x}$ 4.05, S.D. 0.420, ($\bar{x}$ 4.14, S.D. 0.410) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ (คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง 7.60, คะแนนเฉลี่ยหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง 7.96, $p = 0.005$) และการรับรู้สมรรถนะตนเองในการฝึกปฏิบัติ (คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง 4.05, คะแนนเฉลี่ยหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง 3.74, $p = 0.000$) ของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนใช้การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการรับรู้ความสามารถในการฝึก (คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง 4.05, คะแนนเฉลี่ยหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง 3.74, $p = 0.000$) ของกลุ่มทดลองต่ำกว่าก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเอง การเรียนรู้รอบด้าน การพยาบาลอนามัยชุมชน

Abstract

The objective of a two group experimental research was to study the effectiveness of self-directing learning for holistic practice of nursing students in Community Nursing Practicum Subject in order to 1) in apply knowledge to practice 2) perceive their capabilities 3) perceive their self-efficacy. 78 nursing students were in an experimental group and 113 nursing students were in a control group. The instrument used was a self-directing learning program and a questionnaire which was validated by experts. The self-directing learning program and the questionnaire were employed (α -coefficient 0.954). The research data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, and paired t-test.

The results showed that after applying self-directed learning activities, the control group had the mean score of perception in their capabilities related to applying knowledge significantly higher than the experimental group ($\bar{x}$ 8.41, S.D. 0.763, $\bar{x}$ 7.96, S.D. 1.145) ($p=0.001$), the mean score of perception in their capabilities in practicum and their self-efficacy non-significantly ($\bar{x}$ 4.16, S.D. 0.414, $\bar{x}$ 4.23, S.D. 0.436) higher than experimental ($\bar{x}$ 4.05, S.D. 0.420, $\bar{x}$ 4.14, S.D. 0.410). The mean score of perception in

applying knowledge ($\bar{x}_{\text{before}}$ 7.60, ($\bar{x}_{\text{after}}$ 7.96, $p = 0.005$), and perceived self-efficacy in practice ($\bar{x}_{\text{before}}$ 4.05, ($\bar{x}_{\text{after}}$ 3.74, $p = 0.000$) of the experimental group significantly higher than control group. The mean score of perceived capability in practice ($\bar{x}_{\text{before}}$ 4.05, ($\bar{x}_{\text{after}}$ 3.74, $p = 0.000$) of the experimental group significantly lower than the control group.

Keywords : Self-directing learning holistic practice community nursing

บทนำ

กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ ผู้เรียนต้องปรับบทบาทจากเป็นผู้รับมาเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้กับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ นักวิชาการด้านการศึกษายังมีแนวคิดว่าการเรียนรู้ที่ดีควรเกิดขึ้นตลอดเวลาซึ่งเรียกว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต (a life long learning) ผู้เรียนในปัจจุบันต้องมีความสามารถในการเรียนรู้รอบด้านที่จะสามารถจัดการกับตนเอง (self-managing people) และต้องมีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ (critical thinking) เพื่อใช้ประโยชน์ต่อตนเองและสังคม จึงจะนับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศชาติ⁽¹⁾

การจัดการศึกษาของหลักสูตรต่างๆ ในระดับอุดมศึกษาได้ตอบสนองนโยบายดังกล่าวด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพอย่างต่อเนื่องด้วยรูปแบบการเรียนการสอนหลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบ แบบแก้ปัญหา แบบสร้างแผนผังความคิด แบบใช้กรณีศึกษา เป็นต้น⁽²⁾ ซึ่งล้วนแต่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำ

ความรู้จากการเรียนทฤษฎีไปใช้ในสถานการณ์จริง หรือการฝึกปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและสมรรถนะของตนเอง รวมทั้งมีการศึกษาวิจัยยืนยันถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนลักษณะนี้มากมาย เช่น การใช้การเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนมีผลการพัฒนาเพิ่มขึ้นทุกราย มีความตื่นตัวและมีความสุขในการเรียน สนุกกับการเรียน และเห็นคุณค่าจากการพัฒนาตนเอง⁽³⁾

การจัดการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ได้กำหนดสมรรถนะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตที่ตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งมีการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน และด้านที่สำคัญ คือ ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพที่จะต้องปฏิบัติทักษะการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวมโดยใช้ศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาล⁽⁴⁾ การที่นักศึกษาจะบรรลุมาตรฐานเหล่านี้ได้นั้น นักศึกษาจะต้องถูกสร้างให้ตระหนักถึงความสามารถและสมรรถนะของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติลักษณะต่างๆ ดังนั้น การจัดการศึกษาพยาบาลศาสตร์ควรเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญคือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้นำตนเอง ท่ามกลางสังคมการเรียนรู้ (learning

society) สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตจริงได้ สอดคล้องกับแนวคิดของบรอดเบคท์ และไฮม์สตรา⁽⁵⁾ ที่กล่าวว่า การนำตนเองจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผู้เรียนมีความรับผิดชอบที่จะกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง วางแผนการเรียนรู้ เรียนตามแผนที่วางไว้ และประเมินผลการเรียนของตนเองอย่างต่อเนื่อง การนำตนเอง นับว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ เพราะจะทำให้นักศึกษาพยาบาลผสมผสานความรู้เชิงทฤษฎีกับการปฏิบัติได้มากขึ้น ใช้ความรู้ที่เรียนมาในการพัฒนาความสามารถและสมรรถนะของตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งกระบวนการนี้จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาตนเองและช่วยพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้มีสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่พึงประสงค์ได้มากขึ้น

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมาอย่างต่อเนื่องในทุก รายวิชาและทุกชั้นปี เพื่อผลักดันและคงไว้ซึ่งความสามารถในการคิดอย่างมี วิจรรย์ญาณของนักศึกษา รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนเป็นรายวิชา หนึ่งในชั้นปีที่ 4 ที่เน้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่เรียน มาใช้ในการฝึกปฏิบัติบนกระบวนการพยาบาล ชุมชน ซึ่งรายวิชานี้ กำหนดให้นักศึกษาเรียน เนื้อหาทฤษฎีการพยาบาลอนามัยชุมชนทั้งหมด ก่อนแล้วจึงฝึกภาคปฏิบัติ อีกทั้งเน้นให้นักศึกษา ผสมผสานความรู้ทฤษฎีและการปฏิบัติลักษณะ ต่างๆ ที่เรียนมาทั้งหมดตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงชั้นปีที่ สูงขึ้น เพื่อต้งศักยภาพในการจัดการความเจ็บป่วย กับผู้ป่วยมาขยายขอบเขตความสามารถไปยังการ สร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคและการฟื้นฟู

สุขภาพให้แก่ผู้ใช้บริการทั้งที่เจ็บป่วย เสี่ยงและมี สุขภาพดีระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่มและชุมชน ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้น จึงสนใจ ที่จะศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอน แบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้านใน รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน อันจะนำ มาซึ่งการส่งเสริมสมรรถนะในการปฏิบัติงานของ นักศึกษา การพัฒนาศักยภาพบัณฑิตที่พึงประสงค์ ของนักศึกษาและสอดคล้องกับเป้าหมายการจัด การศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียน การสอนแบบนำตนเองเพื่อสร้างการเรียนรู้รอบด้าน ในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนต่อ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัย ชุมชน การรับรู้ความสามารถของตนเองในการ ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้ สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชน

สมมุติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่เรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาล อนามัยชุมชนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบนำ ตนเองจะมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของ ตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติ การพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถ ของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัย ชุมชนและการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึก

ปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนตามกระบวนการปกติ

2. นักศึกษาที่เรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองจะมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนสูงกว่าการใช้รูปแบบการนำตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัดซ้ำ (two group pretest-posttest design) เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่ พฤศจิกายน 2555 – มกราคม 2556

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรคือนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 191 ราย กลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Schlessman และ Stolley⁽⁶⁾ ได้จำนวนตัวอย่าง 48 ราย โดยกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง เป็นนักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มของอาจารย์นิเทศที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 78 ราย ซึ่งมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ ส่วนกลุ่มควบคุมเป็นนักศึกษาคนอื่นๆ ที่ฝึกปฏิบัติตามรูปแบบปกติ จำนวน 113 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองและแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (α -coefficient) ได้ค่าค่าความเชื่อมั่นรวมเท่ากับ 0.954 เครื่องมือแต่ละส่วนมีดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้กับกลุ่มทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองจำนวน 4 แผนๆ ละ 1 สัปดาห์ ดังนี้ 1) การประเมินชุมชน 2) การวินิจฉัยปัญหาชุมชน 3) การวางแผนและดำเนินกิจกรรมพัฒนาสุขภาพชุมชน และ 4) การประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพชุมชน โดยในแต่ละแผนจะมีกิจกรรมประกอบด้วย 1) การให้นักศึกษาทบทวนความรู้ที่ได้จากการเรียนทฤษฎี 2) การแสวงหาวิธีใช้ความรู้จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ 3) การทำความเข้าใจและการเชื่อมโยงความรู้จากทฤษฎีกับความรู้การปฏิบัติ 4) การแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มเพื่อน 5) การสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) การให้แสดงผลงาน 7) การสะท้อนคิดวิธีใช้ความรู้จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ ส่วนกลุ่มควบคุมใช้การเรียนการสอนแบบปกติ คือนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ในการดำเนินงานอนามัยชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม คือ แบบสอบถาม แบ่งคำถามเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

จำนวน 21 ข้อ วัดด้วยการประเมินตนเอง 5 ระดับ เรียงจากคะแนนมากไปหาน้อย คือ 5-1 ส่วนที่ 3 การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนจำนวน 37 ข้อ วัดด้วยการประเมินตนเอง 5 ระดับ เรียงจากคะแนนมากไปหาน้อย คือ 5-1

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการเรียนในรายวิชา หลังจากนั้น ใช้แผนการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองกับกลุ่มทดลอง โดยในแต่ละขั้นตอนของการเรียนในรายวิชาจะให้นักศึกษาผ่านการนำตนเองทั้ง 7 ขั้นตอน ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนโดยใช้กระบวนการพยาบาลของรายวิชา เมื่อเสร็จสิ้นการเรียน 1 เดือน ให้ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามชุดเดิมซ้ำ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง งานวิจัยผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้ใบยินยอมให้ข้อมูลการวิจัย ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการเก็บข้อมูล พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการตอบรับและปฏิเสธการให้ข้อมูล ผู้วิจัยตระหนักเพิ่มเติมถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยวิเคราะห์ความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคล การรับรู้ความสามารถของตนเองและสมรรถนะการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ซึ่งพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ และใช้การเรียนการสอนแบบนำตนเองกับกลุ่มทดลองในช่วงการฝึกปฏิบัติเท่านั้น สำหรับ

การเรียนการสอนในส่วนอื่นๆ ได้จัดให้กับกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยไม่มีความแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ paired t-test

ผลการวิจัย

1. **ลักษณะส่วนบุคคล** กลุ่มทดลองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 94.8) อายุ 22-23 ปี (ร้อยละ 76.4) เกรดเฉลี่ยสะสม 2.50 - 3.00 (ร้อยละ 53.9) กลุ่มควบคุมโดยมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 92.9) อายุ 22-23 ปี (ร้อยละ 73.4) เกรดเฉลี่ยสะสม 2.50 - 3.00 (ร้อยละ 52.2) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะ ส่วนบุคคลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. **การรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน** กลุ่มทดลอง รับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ 7-8 คะแนนมากที่สุด (ร้อยละ 60.2) รองลงมา คือ 9-10 คะแนน (ร้อยละ 21.8) และ 5-6 คะแนน (ร้อยละ 17.9) ส่วนกลุ่มควบคุม รับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ 7-8 คะแนนมากที่สุดเช่นเดียวกัน (ร้อยละ 56.6) รองลงมา คือ 9-10 คะแนน (ร้อยละ 28.3) และ 5-6 คะแนน (ร้อยละ 15.1) ทั้ง 2 กลุ่มมีคะแนนการรับรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

คะแนนการรับรู้	ร้อยละ (จำนวน)		p-value
	กลุ่มทดลอง (n = 78)	กลุ่มควบคุม (n = 113)	
5-6 คะแนน	17.9 (14)	15.1 (17)	.329
7-8 คะแนน	60.2 (47)	56.6 (64)	
9-10 คะแนน	21.8 (17)	28.3 (32)	
	$\bar{x} = 7.60$, S.D. = 1.210	$\bar{x} = 7.78$, S.D. = 1.230	

3. การรับรู้ความสามารถของตนเองและการรับรู้สมรรถนะของตนเองก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (ตารางที่ 3) กลุ่มทดลองรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก ($\bar{x}$ 3.73, S.D. 0.445) ส่วนกลุ่มควบคุมรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมากเช่นกัน ($\bar{x}$ 3.74, S.D. 0.448) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการรับรู้ความสามารถของตนเองก่อนการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัย

สำคัญทางสถิติ

ส่วนการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนของกลุ่มทดลองโดยรวมระดับมาก ($\bar{x}$ 3.88, S.D. 0.453) กลุ่มควบคุมรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมากเช่นกัน ($\bar{x}$ 3.96, S.D. 0.402) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนการฝึกปฏิบัติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 การรับรู้ความสามารถของตนเองและการรับรู้สมรรถนะของตนเองก่อนฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (n = 191)

การรับรู้	กลุ่มทดลอง (n = 78)		ระดับการรับรู้	กลุ่มควบคุม (n = 113)		ระดับการรับรู้	p-value
	$\bar{x}$	S.D.		$\bar{x}$	S.D.		
การรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	3.73	0.445	สูง	3.74	.448	สูง	.919
การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	3.88	.453	สูง	3.96	.402	สูง	.185

4. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้หลังการเรียนรู้วิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถของตนเองและการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนระหว่างนักศึกษาที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบนำตนเองกับนักศึกษาที่เรียนตามปกติ

4.1 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้หลังการเรียนรู้วิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (ตารางที่ 4) กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ตารางที่ 4 ร้อยละและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

คะแนนการรับรู้	ร้อยละ (จำนวน)		p-value
	กลุ่มทดลอง (n = 78)	กลุ่มควบคุม (n = 113)	
5-6 คะแนน	9.0 (7)	0.0 (0)	.001
7-8 คะแนน	62.8 (49)	54.8 (62)	
9-10 คะแนน	28.2 (22)	45.2 (51)	
	$\bar{x} = 7.96, S.D. = 1.145$	$\bar{x} = 8.41, S.D. = .763$	

4.2 การรับรู้ความสามารถของตนเองและการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (ตารางที่ 5) กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก ($\bar{x} = 4.05, S.D. = 0.420$) ส่วนกลุ่มควบคุมมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยรวมระดับมาก ($\bar{x} = 4.16, S.D. = 0.414$) เมื่อทำการทดสอบ

ในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ 7-8 คะแนนมากที่สุด (ร้อยละ 62.8) รองลงมา คือ 9-10 คะแนน (ร้อยละ 28.2) และ 5-6 คะแนน (ร้อยละ 9.0) ส่วนกลุ่มควบคุมมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนที่ 7-8 คะแนน มากที่สุดเช่นเดียวกัน (ร้อยละ 54.8) รองลงมา คือ 9-10 คะแนน (ร้อยละ 45.2) โดยค่าเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้หลังการเรียนรู้ของกลุ่มควบคุม ($\bar{x} = 8.41, S.D. = 0.763$) สูงกว่ากลุ่มทดลอง ($\bar{x} = 7.96, S.D. = 1.145$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .094$)

ส่วนการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนของกลุ่มทดลองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14, S.D. = 0.410$) กลุ่มควบคุมมีการรับรู้สมรรถนะของตนเอง

ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนโดยอยู่รวมระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{x}$ 4.23, S.D. = 0.436) แต่พบว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการรับรู้

สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .165$)

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการรับรู้ความสามารถของตนเองและสมรรถนะของตนเองในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน

การรับรู้	กลุ่มทดลอง (n = 78)			กลุ่มควบคุม (n = 113)			p-value
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการรับรู้	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการรับรู้	
การรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	4.05	.420	สูง	4.16	.414	สูง	.094
การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน	4.14	.410	สูง	4.23	.436	สูง	.165

5. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ความสามารถของตนเองและสมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้การเรียนแบบนำตนเอง

5.1 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการ

พยาบาลอนามัยชุมชน (ตารางที่ 6) จะเห็นได้ว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .005$) (คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง 7.60 คะแนนเฉลี่ยหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง 7.96)

ตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และนัยสำคัญของกลุ่มทดลองเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนและหลังใช้การเรียนการสอนแบบนำตนเอง

	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p-value
ก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง	7.60	1.210	-2.901	.005
หลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง	7.96	1.145		

5.2 การรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน (ตารางที่ 7) พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนต่ำกว่าเมื่อเทียบกับก่อนใช้

การเรียนแบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .000$) (คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง 4.05, คะแนนเฉลี่ยหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง 3.74)

ตารางที่ 7 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และนัยสำคัญของกลุ่มทดลองเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนและหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง

	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p -value
ก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง	4.05	.420		
หลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง	3.74	.448	6.164	.000

5.3 การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล

อนามัยชุมชนสูงขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .000$) (คะแนนเฉลี่ยก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง 4.05, คะแนนเฉลี่ยหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง 3.74)

ตารางที่ 8 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และนัยสำคัญของกลุ่มทดลองเปรียบเทียบการรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนก่อนและหลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง

	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	p -value
ก่อนใช้การเรียนแบบนำตนเอง	3.88	.453		
หลังใช้การเรียนแบบนำตนเอง	4.14	.410	-4.617	.000

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาที่เรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนด้วยรูปแบบการนำตนเองมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความสามารถตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถ

ของตนเองในการฝึกปฏิบัติและการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน ไม่แตกต่างจากนักศึกษาที่เรียนตามกระบวนการปกติ ซึ่งเป็นธรรมชาติของการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สามารถแยกนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม ออกจากกันได้ นักศึกษาทั้งสองกลุ่ม เป็น

ชั้นเดียวกันที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่คณะได้กำหนดให้นักศึกษาต้องได้รับการพัฒนาความรู้ พัฒนาสมรรถนะในการฝึกทักษะ ปฏิบัติการพยาบาลอย่างเป็นระบบ คณาจารย์จึงมีวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการคิดวิเคราะห์ เรียนรู้ด้วยตนเอง มีการปรึกษาหารือ พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน จึงทำให้นักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชน การรับรู้ความสามารถของตนเองในการฝึกปฏิบัติและการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของคานยิลล์และเอ็มพิดี⁽⁷⁾ ที่พบว่าผลของการใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและการสร้างความสามารถในการใช้เหตุผลทางคลินิกเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษา 2 กลุ่มไม่แตกต่างกันเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ถูกสร้างด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการฝึกคิดวิเคราะห์มาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 มาโดยตลอด ทำให้สามารถนำความรู้ที่เรียนมาใช้ในการวิเคราะห์แก้ไขปัญหาก็ได้เหมือนกัน

ผลการศึกษาการใช้รูปแบบการนำตนเองพบว่า นักศึกษาที่เรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนด้วยรูปแบบการนำตนเองมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถของตนเองในการนำความรู้ทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรับรู้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนสูงกว่าก่อนการใช้

รูปแบบการนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเพราะรูปแบบการนำตนเองที่จัดให้แก่กลุ่มทดลองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เริ่มจากให้นักศึกษาวางแผนว่าต้องการที่จะเรียนรู้ในเรื่องใด มีการกำหนดเป้าหมายและแผนการเรียนรู้ร่วมกัน และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการนี้ ทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมรับผิดชอบตนเอง ได้เรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกันทุกขั้นตอนโดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง แสดงความคิดเห็นและร่วมอภิปราย ฝึกฝนการสร้างความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการและสามารถนำความรู้จากทฤษฎีไปใช้ในการปฏิบัติได้ สอดคล้องกับการศึกษาของแรนส์และกรีเอลิช⁽⁸⁾ ที่ศึกษาการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อการฝึกปฏิบัติภายใต้กรอบแนวคิดด้านชุมชนที่พบว่า นักศึกษาตระหนักมากขึ้นถึงความสำคัญของการเรียนแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกประยุกต์ใช้ความรู้ทฤษฎีในการปฏิบัติและเสริมสร้างความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

ควรนำการเรียนแบบนำตนเองกำหนดเป็นสมรรถนะขั้นปีของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการใช้ความรู้จากการเรียนทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นจริงและควรมีการทำวิจัยโดยนำการเรียนการสอนรูปแบบการนำตนเองไปใช้รายวิชาอื่นๆ เพื่อเป็นการทดสอบว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบนี้สามารถเพิ่มทักษะการเรียนรู้ด้านต่างๆ ของนักศึกษาได้

เอกสารอ้างอิง

1. Eder F, Eichelberger H, Friedrich, MX. *Child-centered education* [Internet]. 2010 [cited 2015 Oct 11]. Available from: <http://www.koeck-stiftung.at/downloads/paedagogik/child-centered%20education.pdf>
2. Felder RM, Brent R. Active Learning: An Introduction. ASQ Higher Education Brief. 2009;2(4):1-5.
3. อภิกัญญ เลิศวาสนา. รายงานการวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้. สมุทรปราการ : วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ; 2552.
4. ราชกิจจานุเบกษา. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ.2552. [อินเทอร์เน็ต]. 2553 [เข้าถึงเมื่อ 20 พฤษภาคม 2558]. เข้าถึงจาก: <http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/ministry%20law/1-39%20TQF%20nursing%202552.pdf>.
5. Brockett RG, Hiemstra R. A conceptual framework for understanding self-direction in adult learning in *Self-Direction in Adult Learning: Perspectives on Theory, Research, and Practice* [Internet]. 1991 [Cited 2015 Oct 11]. Available from: http://www.infed.org/archives/e-texts/hiemstra_self_direction.htm.
6. Schlesselman JJ, Stolley PD. Case-control studies: design, conduct, analysis. New York : Oxford University Press; 1982.
7. Khanyile T, Mfidi F. The effect of curricula approaches to the development of the student's clinical reasoning ability. *Curationis*. 2005;28(2 May):70-6.
8. Ranse K, Grealish L. Nursing students' perceptions of learning in the clinical setting of the dedicated education unit. *Journal of Advanced Nursing*. 2007, April; 58 (2):171-9.